

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Κράτος Δικαίου: Η θεσμική πρόοδος πρέπει να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών

Αθήνα, 07 Αυγούστου 2026

Η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Κράτος Δικαίου 2026 καταγράφει θετικά βήματα για την Ελλάδα, η οποία συγκαταλέγεται στα δεκατρία κράτη-μέλη που σημείωσαν πρόοδο σε όλες τις συστάσεις του προηγούμενου έτους. Η Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς αναγνωρίζει την προσπάθεια της κυβέρνησης και θεωρεί ότι η συνεργασία με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, τις ανεξάρτητες αρχές και την κοινωνία των πολιτών μπορεί να επιταχύνει τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις.

Στα θετικά βήματα περιλαμβάνονται η ολοκλήρωση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της Διαφθοράς 2022–2025 και η προετοιμασία του νέου σχεδίου, η δημιουργία του νομοθετικού πλαισίου για το ψηφιακό μητρώο υποθέσεων διαφθοράς, η λειτουργία του «e-Πόθεν», η ενίσχυση της διαφάνειας στις δημόσιες συμβάσεις και η πρόοδος στην ψηφιοποίηση και στελέχωση της Δικαιοσύνης. Θετικά αξιολογούνται, επίσης, η ενίσχυση του εποπτικού ρόλου του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, η μεγαλύτερη διαφάνεια στην κρατική διαφήμιση και η προετοιμασία νομοθεσίας κατά των καταχρηστικών αγωγών εις βάρος δημοσιογράφων.

Παρά την πρόοδο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει ότι ο αριθμός των διώξεων και των τελεσίδικων αποφάσεων για υποθέσεις διαφθοράς, παραμένει περιορισμένος. Αδυναμίες εντοπίζονται, επίσης, στην εφαρμογή του πλαισίου για το lobbying, στην έγκαιρη δημοσίευση των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης και στην επαρκή στελέχωση των ανεξάρτητων και ελεγκτικών αρχών.

Η έγκαιρη δημοσίευση των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης δεν αρκεί από μόνη της· εξίσου κρίσιμο είναι το μορφότυπο διάθεσής τους. Η ανάρτηση αρχείων PDF δεν συνιστά διαφάνεια με όρους ανοιχτών δεδομένων. Ζητούμενο είναι η δημοσίευση δομημένων, μηχαναγνώσιμων δεδομένων, με ανοιχτή άδεια χρήσης.

Τα πρόσφατα ευρωπαϊκά δεδομένα κοινής γνώμης του Ευρωβαρόμετρου δείχνουν ότι το 39% των πολιτών στην Ελλάδα εντοπίζει έλλειψη διαφάνειας στη δημόσια διοίκηση, έναντι 25% στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, το 40% επισημαίνει ελλείψεις σε καταρτισμένο, ικανό και εξειδικευμένο προσωπικό υψηλών δεξιοτήτων, έναντι ευρωπαϊκού μέσου όρου 15%. Παράλληλα, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, μόλις το 32% των πολιτών δηλώνει υψηλή ή μέτρια εμπιστοσύνη προς την κυβέρνηση.

Η απόσταση μεταξύ των θεσμικών μεταρρυθμίσεων και της εμπειρίας του πολίτη παραμένει σημαντική. Η ψήφιση ενός νόμου, η δημιουργία ενός μητρώου ή η ψηφιοποίηση μιας διαδικασίας αποτελούν αναγκαία βήματα. Δεν αρκούν, όμως, όταν δεν συνοδεύονται από συνεπή εφαρμογή, αποτελεσματικούς ελέγχους και έγκαιρη πρόσβαση

στη δημόσια πληροφορία. Για τον πολίτη, το κράτος δικαίου αξιολογείται στην πράξη. Αξιολογείται από τον χρόνο απονομής της δικαιοσύνης, τη διαφάνεια των δημόσιων αποφάσεων και τη δυνατότητα ελέγχου της εξουσίας.

Η εμπιστοσύνη δεν αποκαθίσταται μόνο με την ολοκλήρωση νομοθετικών πρωτοβουλιών. Χρειάζεται ο πολίτης να βλέπει ότι οι κανόνες εφαρμόζονται ισότιμα, ότι οι καταγγελίες διερευνώνται χωρίς καθυστέρηση και ότι οι παραβιάσεις έχουν συνέπειες. Χρειάζεται, επίσης, οι θεσμοί να εξηγούν δημόσια τι άλλαξε, ποια αποτελέσματα προέκυψαν και ποιες αδυναμίες παραμένουν. Η δημοσιοποίηση μετρήσιμων στοιχείων και η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να περιορίσουν αυτή την απόσταση. Μπορούν, ακόμη, να μετατρέψουν τη θεσμική πρόοδο σε αποτέλεσμα που γίνεται αντιληπτό στην καθημερινή επαφή του πολίτη με το κράτος.

Η Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς προτείνει τη θέσπιση δημόσιου μηχανισμού παρακολούθησης των συστάσεων για το Κράτος Δικαίου, με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα, υπεύθυνους φορείς και μετρήσιμους δείκτες. Απαιτείται, παράλληλα, ουσιαστική εφαρμογή του πλαισίου για το lobbying, με συστηματικούς ελέγχους, κυρώσεις και δημοσιοποίηση των συναντήσεων των φορέων λήψης αποφάσεων, καθώς και έγκαιρη δημοσίευση των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης και των σχετικών μητρώων πολιτικής ακεραιότητας.

Ιδιαίτερη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην επαρκή και προβλέψιμη χρηματοδότηση, στην εξειδικευμένη στελέχωση και στη διοικητική αυτονομία των ανεξάρτητων αρχών, των δικαστικών και εισαγγελικών υπηρεσιών και των ελεγκτικών μηχανισμών. Αντίστοιχα, η δημόσια διοίκηση χρειάζεται στοχευμένες προσλήψεις και συνεχή κατάρτιση στις ψηφιακές δεξιότητες, στην ανάλυση δεδομένων και στον εσωτερικό έλεγχο.

Στον τομέα των ΜΜΕ, το Παρατηρητήριο Πολυφωνίας των Μέσων (MPM 2026), στο οποίο στηρίζεται και η ίδια η Έκθεση, διατηρεί την αξιολόγηση υψηλού κινδύνου για την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα της ρυθμιστικής αρχής, για την ανεξαρτησία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και για το δημοσιογραφικό επάγγελμα και την προστασία του, ενώ εξακολουθεί να επισημαίνει τα υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης στην αγορά των μέσων. Η ενίσχυση του εποπτικού ρόλου και των πόρων του ΕΣΡ αποτελεί θετικό βήμα, η πραγματική επίδραση του οποίου θα φανεί στην εφαρμογή.

Η ελευθερία του τύπου πρέπει να ενισχυθεί με την ολοκλήρωση του πλαισίου κατά των καταχρηστικών αγωγών, την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ασφάλεια των Δημοσιογράφων, την άμεση διερεύνηση απειλών και επιθέσεων και την ουσιαστική πρόσβαση στη δημόσια πληροφορία. Χρειάζονται, επίσης, εγγυήσεις για την ανεξαρτησία των δημόσιων μέσων και πλήρης διαφάνεια στην ιδιοκτησία, τη χρηματοδότηση και την κατανομή της κρατικής επιχορήγησης των διαφημίσεων.

Η πρόοδος που καταγράφεται είναι σημαντική, αλλά το πραγματικό μέτρο επιτυχίας παραμένει η ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της ελευθερίας του Τύπου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών και τη μακροπρόθεσμη θωράκιση της Δημοκρατίας.

Σχετικά με τη Διεθνή Διαφάνεια Ελλάδος

Η Διεθνή Διαφάνεια Ελλάς αποτελεί το ελληνικό παράρτημα της Διεθνούς Διαφάνειας και λειτουργεί στην Ελλάδα από το 1996. Κύριοι σκοποί της δράσης της είναι να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες για τους κινδύνους της διαφθοράς στην Ελλάδα και, ταυτόχρονα, να προωθήσει ουσιαστικές συστημικές αλλαγές που θα οδηγήσουν στη λειτουργία της κοινωνίας με περισσότερη διαφάνεια.

Στοιχεία Επικοινωνίας για τα ΜΜΕ:

Διεθνής Διαφάνεια – Ελλάς

Τηλ. 210 7224940

e-mail: tihellas@otenet.gr

www.transparency.gr